

Högskolan i Skövde
Rektor

Luntnakargatan 13, Box 7851,
SE-103 99 Stockholm, Sweden
Tfn/Phone: +46 8 563 085 00
Fax: +46 8 563 085 50
hsv@hsv.se, www.hsv.se

Per Rosenblad
08-563 085 38
per.rosenblad@hsv.se
BESLUT

2011-03-29
Reg.nr 641-5669-10

Beslut om tillstånd att utfärda specialistsjuksköterskeexamen med inriktning distriktssköterska

Högskoleverket beslutar att ge Högskolan i Skövde tillstånd att utfärda specialist-sjuksköterskeexamen med inriktning distriktssköterska.

Ansökan och ärendets hantering

Högskolan i Skövde har den 14 oktober 2010 ansökt till Högskoleverket om tillstånd att utfärda specialistsjuksköterskeexamen med inriktning distriktssköterska. För granskning av ansökan har Högskoleverket utsett följande sakkunniga: professor Ingegerd Fagerberg (ordförande), Ersta Sköndal högskola, professor Ingegerd Bergbom, Göteborgs universitet/Sahlgrenska akademien och professor Kenneth Asplund, Mittuniversitetet. Underlag för bedömningen har varit högskolans skriftliga ansökan med bilagor, en komplettering av materialet och ett platsbesök vid högskolan den 24 februari 2011. De sakkunnigas yttrande bifogas.

Bedömning

Bedömningen har gjorts utifrån de krav som ställs i högskolelagen och högskoleförordningen och utifrån de kvalitetsaspekter som Högskoleverket har utarbetat. De sakkunnigas bedömning är att Högskolan i Skövde har förutsättningar att ge ett specialistsjuksköterskeprogram med inriktning distriktssköterska som uppfyller kraven i högskolelagen och de mål som anges i högskoleförordningen för denna examen. Högskoleverket instämmer i denna bedömning.

Beslut

Högskoleverket beslutar att ge Högskolan i Skövde tillstånd att utfärda specialist-sjuksköterskeexamen med inriktning distriktssköterska.

Beslut i detta ärende har fattats av universitetskanslern Lars Haikola efter fördragning av utredaren Per Rosenblad i närvaro av stabschefen Lennart Ståhle och avdelningschefen Magnus Hjort.

Lars Haikola

Per Rosenblad

Kopia till:

Utbildningsdepartementet

De sakkunniga

**Bedömargruppens yttrande över ansökan
från Högskolan i Skövde om tillstånd att
utfärda specialistsjuksköterskeexamen
med inriktning distriktssköterska**

Reg.nr 641-5669-10

Uppdraget

Högskolan i Skövde ansökte den 14 oktober 2010 om rätt att utfärda specialist-sjuksköterskeexamen med inriktning distriktssköterska.

Bedömagruppen

Bedömagruppen har bestått av professor Ingegerd Fagerberg (ordförande), Ersta Sköndal högskola, professor Ingegerd Bergbom, Göteborgs universitet/Sahlgrenska akademien och professor Kenneth Asplund, Mittuniversitetet.

Bakgrund

Högskolan i Skövde erhöll 2001 tillstånd att utfärda den då nyinrättade speciallistsjuksköterskeexamen. Vid Högskoleverkets utvärdering 2006-07 av vårdutbildningar ifrågasattes rätten att ge denna examen vid högskolan (Högskoleverkets rapport 2007:23R). Efter en uppföljning beslutade Högskoleverket i december 2008 att återkalla examenstillståndet (HSV reg.nr 643-3271-08). I granskningen som låg till grund för beslutet framkom följande förslag till åtgärder:

- Rekrytera flera disputerade personer med ämnesspecifik kompetens till varje specialistutbildning.
- Förändra så att kurs i medicinsk vetenskap ges på grundnivå som motsvarar studerandes förkunskapskrav.
- Tillse att lärare som ska utföra den kliniska examinationen OSCE har utbildning för detta.
- Höj den akademiska nivån hos handledande sjuksköterskor för speciallistsjuksköterskestudenterna.

Arbetsätt

Bedömagruppen har granskat Högskolan i Skövdes ansökan med tillhörande bilagor. Bedömagruppen har även tagit del av den kompletterande information som begärdes in före platsbesöket.

Vid platsbesöket den 24 februari 2011 samtalade bedömagruppen med högskolans ledning, institutionsledning, programansvariga och ämnesföreträdare, lärare, studenter i barnmorskeprogrammet, samt företrädare för vårdverksamheten i kommun och landsting.

Högskolelag, högskoleförordning och lokala mål

Villkoren för att utfärda examina föreskrivs i högskolelagen (SFS 1992:1434) samt högskoleförordningen (SFS 1993:100). I examensordningen i bilaga 2 till högskoleförordningen anges bestämmelser för speciallistsjuksköterskeexamen

med inriktningar. Specialistsjuksköterskeexamen är placerad på avancerad nivå och inriktningen mot distriktssköterska uppnås efter att studenten fullgjort kursfordringar om 75 högskolepoäng. Därtill ställs krav på av Socialstyrelsen utfärdad legitimation som sjuksköterska. För examen ska studenten inom kursfordringarna ha fullgjort ett självständigt arbete och verksamhetsförlagd utbildning. Förutom de generella mål som gäller för specialistsjuksköterskeexamen gäller följande mål för inriktning mot distriktssköterska:

- visa förmåga att självständigt bedöma, planera, genomföra och utvärdera de åtgärder som behövs för att främja fysisk, psykisk och social hälsa hos patienter och förebygga uppkomsten av sjukdom och sjukdomskomplikationer,
- visa förmåga att observera och bedöma komplexa behov av vård, habilitering och rehabilitering hos patienter, och
- visa sådan kunskap som krävs för att ansvara för hälsoundersökning och vaccinationsverksamhet.

Utöver bestämmelserna i högskolelag och -förordning gäller de preciserade krav som varje högskola bestämmer inom ramen för examensordningen.

Prövningen

Bedömggruppen har i sin prövning utgått från vad som föreskrivs i lag och förordning samt följande kvalitetsaspekter:

- lärarkompetens
- utbildningsmiljö
- infrastruktur
- styrdokument
- undervisning, kurslitteratur och examination
- säkring av examensmålen
- säkring av utbildningens kvalitet.

Beskrivning av utbildningen

Specialistsjuksköterskeprogrammet med inriktning mot distriktssköterska vid Högskolan i Skövde ska ges inom huvudområdet omvårdnad vid institutionen för vård och natur. Institutionen erbjuder även utbildningar till sjuksköterska, barnmorska och skolsköterska.

Högskolan planerar att anta de första studenterna till programmet hösten 2011. Den nya utbildningen är planerad för en årlig antagning av 35 studenter.

Organisation

Utbildningen till distriktssköterska kommer att ligga under fakultetsnämnden för lärande, hälsa och samhälle. Institutionen för vård och natur leds av en prefekt, en proprefekt och en administrativ chef. Ämnesföreträdare ansvarar för ämnenas innehåll, organisation och utveckling och är ansvariga för kvalitetssäkring av utbildning och forskning. Ämnet omvårdnad är organiserat i en utbildningsenhet. Inom enheten finns en forskningsledare med särskilt ansvar för utvecklingen av forskningsmiljön. En utbildningsledare har det operativa ansvaret för vårdutbildningarna på grundläggande och avancerad nivå. I vårdutbildningsrådet samlas alla personer med ansvar inom vårdutbildningarna. Rådet ska ha ett samlat grepp om kvalitet, utvärdering och utveckling av vårdutbildningarna. Programansvarig lärare ansvarar för kvalitet, samordning, samt utveckling och utvärdering av kurserna i ett program. Det finns ett särskilt programråd för specialistsjuksköterskeutbildningarna.

Undervisande lärare inom omvårdnadsämnet är grupperade i lärarlag som granskar kursernas innehåll, genomförande och resultat. En lärargrupp har särskilt ansvar för att samordna de verksamhetsförlagda delarna av vårdutbildningarna. Studenter finns representerade i institutionsnämnd, vårdutbildningsråd, studentråd och programråd.

Programmets utformning

Den utbildningsplan för specialistsjuksköterskeprogrammet som högskolan presenterar i sin ansökan är fastställd av forsknings- och utbildningsnämnden den 11 oktober 2010 och ska gälla från och med höstterminen 2011. Programmet omfattar 75 högskolepoäng, varav 60 högskolepoäng på avancerad nivå i huvudområdet omvårdnad och 15 poäng på grundläggande nivå i ämnet biomedicin. Utbildningen leder till både specialistsjuksköterskeexamen med inriktning mot distriktssköterska och magisterexamen med huvudområdet omvårdnad.

Inom ramen för programmet ingår kliniska studier om totalt 23 högskolepoäng, varav 15 högskolepoäng verksamhetsförlagd utbildning (VFU) och 8 högskolepoäng vid kliniskt träningscentrum (KTC). Studenterna ska genomföra ett självständigt arbete inom huvudområdet om 15 högskolepoäng.

Programmet innehåller inga valbara kurser. De kurser som ingår i programmet är:

- Hälsöfrämjande omvårdnad med inriktning mot barn och ungdom, 15 hp (varav VFU 6 hp)
- Vetenskaplig teori och metod, 7,5 hp
- Hälsöfrämjande omvårdnad med inriktning mot vuxna och äldre I, 7,5 hp (varav KTC 2 hp)
- Föreskrivningsrätt för vissa läkemedel, 15 hp (varav KTC 3 hp)
- Undersökningsmetodik och hälsobedömning, 5 hp (varav KTC 3 hp)
- Hälsöfrämjande omvårdnad med inriktning mot vuxna och äldre II, 10 hp (varav VFU 9hp)
- Examensarbete i omvårdnad - specialistsjuksköterska, 15 hp

Lärarkompetens

Ansökan innehåller en förteckning över institutionens samtliga lärare där det framgår vilka som ska medverka i det planerade distriktssköterskeprogrammet. Avsikten är att programmet ska ha undervisande lärare motsvarande minst två heltidsekvivalenter, varav 1,5 heltidsekvivalenter lektorer och resterande adjunkter och/eller doktorander. Två lärare kommer att ha huvuddelen av sin tjänstgöring i programmet. Den ena är adjunkt med distriktssköterskeutbildning (disputerar under våren 2011), den andra är lektor med specialistsjuksköterskeutbildning med inriktning mot hälso- och sjukvård för barn och ungdomar. Rekrytering av en professor inom omvårdnad pågår. Sammantaget planeras åtta lärare vid institutionen ha del av sin tjänst inom programmet.

Alla lektorer inom programmet har högskolepedagogisk utbildning. Även adjunkterna har sådan utbildning och/eller vårdlärarexamen.

Högskolan genomför under 2010-11 en strategisk kompetenssatsning inom vårdområdet. Bland annat ges universitetslektorer möjlighet att avsätta upp till 40 procent av sin tid för kompetensutveckling, främst forskning, vilket hittills resulterat i fyra ansökningar om docentprövning. Tre adjunkter bedriver dessutom forskarstudier med inriktning mot distriktssköterskeområdet. Från 2012 kommer alla lektorer att kunna ägna minst 20 procent av sin arbetstid till forskning. Individuella kompetensutvecklingsplaner kommer att upprättas i samråd med forskningsledare och institutionsledning.

Från vårterminen 2011 kommer tre universitetslektorer i omvårdnad att ha delar av sina anställningar förlagda i vården med syfte att verka för kunskaps-

och kompetensväxling mellan vård och utbildning/forskning. I ett nyligen avslutat treårsprojekt har sjuksköterskor med anställning inom vården arbetat 20 procent av sin tid som adjungerade adjunkter vid högskolan för att höja den kliniska kompetensen inom vårdutbildningarna. Utbytet har varit lyckat och verksamheten har fått en fortsättning.

Avtal avseende samverkan kring den verksamhetsförlagda delen av utbildningen är tecknade dels med Skaraborgs kommuner, dels med Västra Götalandsregionen. Avtalen inbegriper en handledarmodell för kompetensutveckling av handledare samt planering och genomförande av VFU. Enligt modellen ska det finnas huvudhandledare med lägst magisterutbildning och bashandledare med lägst kandidatutbildning. Alla handledare ska ha handledarutbildning motsvarande minst 7,5 högskolepoäng. Ambitionen är också att handledningen ska genomföras likartat var än studenterna praktiserar.

Inom primärvården i Skaraborg finns fyra huvudhandledare, en för varje primärvårdsområde. Dessa har specialistutbildning och/eller magisterexamen i omvårdnad samt handledarutbildning. De sjuksköterskor som ska handleda inom distriktssköterskeutbildningen är distriktssköterskor. Inom den kommunala vården har antalet bashandledare med handledarutbildning ökat under senare år. Från och med 2011 kommer det att finnas en huvudhandledare för varje närsjukvårdsområde i de 15 kommuner som avtalet omfattar.

Högskolan genomför handledarutbildning på grundnivå och sedan 2001 har cirka 800 sjuksköterskor utbildats i handledning av studenter. Höstterminen 2011 startar även handledarutbildning på avancerad nivå.

Utbildningsmiljö

Forskningen vid institutionen inom omvårdnad spänner över ett relativt brett fält. För att skapa en starkare och mer kreativ forskningsmiljö är ambitionen att framöver fokusera resurserna mot området vårdande kommunikation. Enligt ansökan pågår forskning vid institutionen med relevans för distriktssköterskeyrket.

Ett forskningsseminarium hålls en gång per månad för kollegiet. Vårdverksamheten och studenter deltar normalt inte i seminarierna.

Högskolan har tre forskningscentrum och förbereder för inrättandet av ett fjärde med inriktning mot välbefinnande. Det nya centrumet ska ha en tvärvetenskaplig profil och vara ett samarbete mellan omvårdnad och flera andra ämnen.

Tanken är att utbildningen ska forskningsanknytas, bland annat genom att studenterna får del av den forskning som bedrivs av undervisande lektorer. Studenterna ska också involveras mer direkt i forskningen, till exempel genom att examensarbeten genomförs inom ramen för forskningsprojekt vid högskolan.

I dokumentet *Didaktiska strategier för vårdutbildningarna – med patientperspektivet i fokus* presenteras de didaktiska utgångspunkter och den pedagogiska

grundsyn som ska prägla vårutbildningarna. Dokumentet visar på strategier som ska stödja integrering av teoretiska och praktiska kunskaper. Att utveckla ett kritiskt förhållningsätt hos studenterna är en viktig aspekt och studenternas reflektion är en metod som framhålls i detta arbete. Även patientperspektivet betonas och ska löpa som en röd tråd genom hela utbildningen.

Någon specifik samverkan med andra lärosäten som ger distriktssköterskeprogrammet är ännu inte planerad. Det finns dock exempel på samverkan inom andra program. Ett samverkansavtal avseende forskning och forskarutbildning inom medicinskt vetenskapsområde finns med Örebro universitet och Högskolan i Halmstad. Dessutom finns ett samverkansavtal avseende master- och forskarutbildning med högskolorna i Borås, Halmstad och Jönköping.

När det gäller internationell samverkan har studenterna möjlighet att genom högskolans bilaterala avtal studera i Mexiko och Australien. Studenter vid högskolan har möjlighet att delta i de etablerade nationella och europeiska utbytesprogrammen. Det finns även avtal med University of Rhode Island i USA om utbyte för forskarstuderande.

Infrastruktur

Specialistsjuksköterskeprogrammet har tillgång till moderna lokaler vid högskolans campus i centrala Skövde. I institutionens lokaler bedrivs både undervisning och forskning.

Vid institutionens kliniska träningscentrum (KTC) tränas studenterna i vårdnära miljö med vård-salar och hygienutrymmen. Här finns en avancerad patientsimulator där olika typer av patientfall kan demonstreras och examineras. Studenterna har även tillgång till kliniska och administrativa vårdrelaterade IT-system.

Vårutbildningarna förfogar över tre datorsalar vid institutionen. Studenterna har tillgång till dessa datorer även utanför schemalagd tid. Högskolan har ett trådlöst nätverk som är tillgängligt för alla studenter. Det finns en IT-support som stöd för studenterna i datorrelaterade frågor.

Enligt ansökan har vårutbildningarna sedan lång tid tillbaka ett väl utvecklat samarbete med högskolans bibliotek. Lärare och studenter har tillgång till referens- och fulltextdatabaser. Genom en kontaktbibliotekarie för omvårdnadsämnet, en sökverkstad och en informationstjänst i biblioteket ges ytterligare hjälp att söka och använda information.

Undervisning, kurslitteratur och examination

I ansökan nämns att studenternas kunskaper successivt ska fördjupas under programmets gång. Undervisningen ska präglas av ett problematiserande, undersökande och reflekterande arbetssätt. En integrering av teori, praktik och forskning eftersträvas.

Examinationsformerna i programmet är varierade och examinationer kan ske både enskilt och i grupp, skriftligt och muntligt, samt genom hemtentamen och salstentamen. Bedömningar görs utifrån bestämda betygskriterier. Som stöd för lärarnas bedömning vid kliniska examinationer används bedömningsformulär enligt modellen Objective Structured Clinical Examination (OSCE).

Examensarbetet utgörs av ett självständigt arbete med fördjupning dels mot distriktssköterskeprofessionen, dels inom ämnet omvårdnad. Studenterna genomför examensarbeten två och två.Handledning ges med 20 timmar per arbete. Examinator och handledare ska ha lägst doktorsexamen i huvudområdet.

Styrdokument, säkring av examensmål och säkring av utbildningens kvalitet

Utbildningsplanen redogör för målen i högskoleförordningen och de lokala mål som ställts upp för distriktssköterskeutbildningen. Ansökan innehåller också kursplaner för programmets samtliga kurser. Av kursplanerna framgår bland annat nivåplacering, lärandemål, innehåll, undervisningsformer, examinationsformer och betygsskala och kurslitteratur.

En översikt har upprättats för hur examensmålen i högskoleförordningen för distriktssköterskeexamen är relaterade till lärandemål i programmets kurser. I början av varje kurs delges studenterna betygskriterier som utformats utifrån kursplanernas lärandemål. Betygskriterierna ska finnas angivna i kursernas studiehandledningar.

Kvalitetsarbetet vid högskolan utgår från kvalitetspolicyn från 2009. Högskolans framtida vision är formulerad i dokumentet Vision 2012. Högskolans kvalitetssystem binder samman flera olika verksamhetsprocesser i en årlig cykel med verksamhetsplaner, utvärderingar av utbildningar på alla nivåer samt utvärdering av högskolans forskningscentrum. I systemet ingår även uppföljning av kvalitetsindikatorer.

Forsknings- och utbildningsnämnden ansvarar för att följa upp huvudområden och utbildningsprogram. Det finns dokumenterade riktlinjer för hur sådana utvärderingar ska genomföras.

Efter varje genomförd kurs görs en kursutvärdering i det webbaserade systemet EvaSys. Studenternas svar sammanställs i en kursrapport som delges studenterna och är föremål för en diskussion inom lärarlaget. Eventuella förändringar i en kurs till följd av kursutvärderingen meddelas studenterna vid kursintroduktionen nästa gång kursen ges.

Bedömning

Lärarkompetens och utbildningsmiljö

Vi bedömer att antalet lärare står i proportion till utbildningens beräknade omfattning. Vad beträffar lärarnas kompetens har högskolan säkerställt att fler personer med adekvat specialistkompetens och akademisk kompetens kommer att arbeta i programmet. Den person som kommer att bli huvudansvarig för distriktssköterskeutbildningen disputerar i maj 2011 och har dessutom en examen som avancerad specialistsjuksköterska. Ytterligare personer med ämnesspecifik kompetens är doktorander som kommer att disputerar inom de närmaste åren. Det som dock framkommer som en brist är tillgången på seniora forskare med förankring i ämnesområdet. Detta framstår som bekymmersamt då studerande på avancerad nivå bör ha tillgång till forskningsseminarieverksamhet samt möjlighet att för sina examensarbeten ingå i befintliga forskningsprojekt som drivs på institutionen. Högskolan är dock i en rekryteringsfas av en professor och fyra personer som är anställda på institutionen har ansökt om eller ligger i fas att ansöka om docentur vid högskolan. En docent som är forskningsledare finns vid institutionen. Detta innebär att det finns en potential för att en kritisk och reflekterande seminarie- och forskningsmiljö kan utvecklas och komma de studerande till godo.

När det gäller lärarnas kompetensutveckling välkomnar vi högskolans satsning under 2010-11. Vi bedömer att möjligheterna till kompetensutveckling och forskning för lärarna är tillfredsställande även framledes.

Den akademiska nivån hos handledande distriktssköterskor för studerande i verksamhetsförlagd utbildning är fortfarande låg. Totalt finns i primärvården cirka 15 distriktssköterskor som har en magisterexamen och ett par genomför studier på magisternivå. Högskolan samverkar med företrädare för kommunerna för att höja den handledande kompetensen hos distriktssköterskorna så både bashandledare och huvudhandledare har genomgått handledarutbildning på 7,5 alternativt 15 högskolepoäng. Detta är tillfredsställande men en handledande kompetens kan inte ersätta behovet av en ämnesspecifik kompetens i omvårdnad på magisternivå. Denna problematik är dock landsomfattande och kan i det perspektivet accepteras.

Infrastruktur

Vid högskolan finns ett kliniskt träningscentrum som både förbereder studenterna för den verksamhetsförlagda utbildningen samt är platsen för kliniska examinationer. KTC är väl utrustat med bland annat en simulator där olika scenarier kan tränas i en lugn miljö. Verksamheten vid KTC fungerar väl och högskolan har för distriktssköterskeprogrammet vid tidpunkten för ansökan tre lärare som är certifierade att utföra OSCE vilket är tillfredsställande. Härmed finns förutsättningar för att kvaliteten ska kunna säkerställas.

Styrdokument

Den kurs som ges i medicinsk vetenskap ligger på grundläggande nivå vilket är helt adekvat med tanke på de krav på förkunskaper som kan ställas på de studerande. Högskolan bör dock reflektera över och förändra kursplanerna överlag i distriktssköterskeprogrammet så att de verkligen motsvarar avancerad nivå, så att det finns en klar progression i huvudområdet över tid i programmet och så att litteraturen är relevant för avancerad nivå.

Undervisning, kurslitteratur och examination

Det framkommer av granskad dokumentation att varierande undervisningsformer kommer att användas vilket är gott. Vi rekommenderar att det i studiehandledningarna för samtliga kurser tydligt framgår vad som förväntas av studenterna inför olika studietillfällen och examinationer.

Säkring av examensmålen och utbildningens kvalitet

I de handlingar som granskats samt vid platsbesöket framkommer att det finns ett väl genomarbetat system för kursutvärderingar. Lärosätet har som helhet ett väl utvecklat kvalitetssäkringssystem.

Sammanfattande bedömning

Högskolan i Skövde har efter den indragna examinationsrätten för specialist-sjuksköterskeutbildningarna genomfört ett revideringsarbete och har nu inkommit med en ansökan om att få utfärda examen för distriktssköterskor. Vi finner vid granskning av ansökan och efter platsbesök att det finns förutsättningar för högskolan att ge en specialistsjuksköterskeutbildning med inriktning distriktssköterska av hög kvalitet.

Högskolan rekommenderas dock att genomföra en översyn av samtliga kursplaner för att stärka programmets progression och säkerställa att kurslitteraturen är relevant för avancerad nivå. Vidare rekommenderar vi högskolan att fortsätta extern rekrytering av seniora forskare till inriktningen och att säkerställa studerandes möjligheter att delta i institutionens forskningsseminarier och forskningsprojekt med relevans för inriktningen.

Stockholm den 18 mars 2011

För bedömargruppen,

Ingegerd Fagerberg
Bedömargruppens ordförande